

تحلیل اثرات جمعیتی، اقتصادی و کالبدی تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر طی سالهای ۹۰-۱۳۷۵ (مطالعه موردی شهر رودبند، شهرستان لاهیجان، استان گیلان)

تقی احمدی زاده هنده خاله^۱

دانش‌آموخته دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مسعود مهدوی

استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

کاظم جاجرمی

استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

عبدالرضا فرجی

استادیار جغرافیای سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۰۲/۳۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۱۱/۰۳

چکیده

اگرچه دیدگاه‌های متفاوت و گاهی متناقضی برای شکل‌گیری شهرها وجود دارد اما صاحب‌نظران از ملاکها و معیارهای مشابهی برای تمایز شهر از روستا استفاده می‌کنند و برای تعریف سکونتگاه شهری بر واژه‌های کمیت پذیر همچون: جمعیت، وسعت، داشتن نهادهای حکومتی و ... تاکید دارند. و عموماً معتقد به گذار تاریخی تبدیل سکونتگاهی روستایی به شهر هستند امری که به کرات از سوی نظامهای اداری و سیاسی نادیده گرفته شده و بنا بر شرایط و مقتضیات با تغییر در تعاریف و مغلطه‌های آماری سکونتگاه‌های روستایی را تبدیل به نقطه شهری نموده‌اند بویژه در سال ۱۳۸۵ که ۴۰۰ نقطه روستایی در کل کشور بعنوان نقاط شهری معرفی گردیدند. پژوهش حاضر با این دیدگاه که پیدایش سکونتگاه شهری فرایند است نه صرفاً تعریف یک اسم یا واژه به تحلیل اثرات تبدیل سکونتگاه روستایی رودبند به شهر؛ در ناحیه جلگه‌ای استان گیلان پرداخته. این اثرات طی سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ (یعنی قبل و بعد از تبدیل شدن به شهر) صورت گرفته و بلحاظ شاخصهای جمعیتی، اقتصادی و کالبدی تحلیل شده که نتایج و یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد اگرچه تبدیل سکونتگاه روستایی رودبند به سکونتگاه شهری براساس یک تصمیم سیاسی بوده اما همین امر موجب سرعت گرفتن فرایندهای تغییرات در شاخصها و مؤلفه‌های مربوطه از یک سکونتگاهی روستایی به شهر بوده، جمعیت پذیری سریع با نرخ رشد حدود ۷ درصد، کاهش بیش از ۲۳ درصدی سهم بخش کشاورزی در اقتصاد؛ تغییر در سهم و نوع کاربری اراضی از بارزترین مصادیق این امر می‌باشد. شیوهی جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش به روش میدانی و کتابخانه‌ای انجام شده است.

واژگان کلیدی: سکونتگاه شهری، سکونتگاه روستایی، تمایز شهر از روستا، شهر رودبند

مقدمه

شکل‌گیری تمدن‌ها برآیند مدنیت یا شهرنشینی است که درخصوص آن دیدگاه‌های متفاوتی از جمله: نظریه هیدرولیک و منابع طبیعی، نظریه مازاد اقتصادی و بازار، نظریه دولت قدرت و... (Shokuei, 2000: 141-145). وجود دارد و یا دیدگاه جین جکبز که در کتاب اقتصاد شهرها^۱ تقدم کشاورزی بر پیدایش شهر را مردود شناخته و می‌نویسد نظریه تقدم کشاورزی بر شهرنشینی همانقدر غیرقابل قبول است که تئوری وجود خودانگیخته و معتقد است کشاورزی و دامپروری در شهرها بوجود آمده است. (Mouris, 2002: 10). اما آنچه مهمتر بنظر می‌رسد تمایز و تفاوت بین شهر و روستا است هرچند این تفاوت برای عامه مردم و ساکنین واضح می‌باشد اما ارائه یک تعریف علمی جامع و مانع برای هر سکونتگاه کاری بسیار دشوار است. ارائه تعاریف متفاوت و متنوع بخصوص از سوی اندیشمندان در محافل علمی و تاکید بر واژه‌های کمیت پذیر همچون: جمعیت، وسعت، داشتن نهادهای حکومتی و... در سیستمهای اداری و رسمی کشورها دال بر این ادعاست. بخصوص اگر دولتمردان و سیاسیون بنا به شرایط و مقتضیات بخواهند با تغییر در تعاریف و مغلطه‌های آماری بدنبال سفسطه‌هایی جهت نیل به اهداف سیاسی و حزبی باشند. امری که در تعریف شهر در سرشماریهای عمومی نفوس و مسکن کشور از سال ۱۳۳۵ تا کنون به کرات مشاهده شده است بویژه در سال ۱۳۸۵ که ۴۰۰ نقطه روستایی در کل کشور بعنوان نقاط شهری معرفی گردیدند. در این پژوهش نگارندگان ضمن پرهیز از تحلیل چرایی و چگونگی این مباحث صرفاً اثرات و پیامدهای اقتصادی و کالبدی ناشی از تبدیل اینگونه سکونتگاه‌های روستایی به شهر را مورد بررسی قرار می‌دهند چراکه پیدایش یک سکونتگاه شهری فرایند است نه صرفاً تعریف یک اسم یا واژه براین اساس شهر رودبند در ناحیه جلگه‌ای استان گیلان انتخاب و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

پیشینه

سعید زنگنه شهرکی (۲۰۱۳)، در مقاله‌ای با عنوان فرایند تبدیل نقاط روستایی به شهر در مقیاس ملی و پیدایش پدیده ((خام شهرها)) مطرح نموده و معتقد است که هرچه از تهران و از مراکز استان‌ها بیشتر فاصله بگیریم بر تعداد روستاهای کوچک تبدیل شده به شهر افزوده می‌گردد. از آنجا که تعداد این گونه شهرها در استان‌های تازه شکل گرفته مانند: خراسان جنوبی بیشتر از استان‌های دیگر کشور است، می‌توان استنباط کرد که راهبرد تبدیل نقاط روستایی به شهر، راهبردی اداری - مدیریتی و سیاسی برای تقویت تمرکززدایی و توسعه منطقه‌ای در نواحی دوردست و مناطق محروم و همچنین سیاستی برای پرکردن شکاف سلسله مراتب شهری در استانها، شهرستانها و بخش‌های تازه شکل گرفته است.

یعقوب زنگنه و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان تبدیل روستا به شهر و نقش آن در توسعه منطقه‌ای و تحولات نظام شهری استان خراسان رضوی را مطالعه نموده‌اند و اظهار نموده‌اند که روستاهای تبدیل شده به شهر توانسته‌اند در جذب و نگهداشت جمعیت موفق عمل نموده و در کل تأثیر مثبتی در بسامان سازی فضایی جمعیت و تعدیل نظام سکونتگاهی منطقه داشته باشند. و رویکرد موجود کنونی در تبدیل یک سکونتگاه روستایی به شهر

در کشور رویکردی دو ارزشی می‌دانند که حاکی از عدم توجه کامل به ابعاد متنوع، خصایص و ویژگی‌های این گونه از سکونتگاه‌ها است. اما معیارهای فعلی تبدیل روستا به شهر در کشور بیش از آن که علمی و منطقی باشد، متأثر از عوامل سیاسی و تقاضاهای مردمی می‌دانند. و پیشنهاد می‌کنند جهت کاستن از آثار منفی تبدیل روستا به شهر و تقویت جنبه‌های مثبت آن و برای اینکه روستاهای تبدیل شده به شهر بتواند در توسعه منطقه‌ای و ملی نقش مؤثری را ایفا نماید و جایگاه مناسبی در سلسله مراتب نظام سکونتگاهی پیدا کند؛ تجدید نظر در تعریف شهر و تغییر در معیارها و ملاک‌های شناخت شهر از روستا از جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی و مدیریتی و به تبع آن قوانین تقسیمات کشوری مرتبط با آن الزامی به نظر می‌رسد. بسیار روشن است که جهت توفیق شهرهای نوپای ایجاد شده، توجه به زیرساختارها و امکانات توسعه‌ای در این شهرها، گسترش خدمات حمایتی برای توسعه اقتصادی؛ بهبود ساختار فیزیکی؛ تقویت پایه اقتصادی شهر و ساختار اشتغال آنها ضروری و اجتناب ناپذیر خواهد بود.

محمد نظام زاده (۱۳۹۰)، در پایان نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان بررسی روند تبدیل روستا به شهر و پیامدهای آن در ناحیه دشت اصفهان پرداخته و معتقد است که شکل‌گیری و روند توسعه شهرها و مراکز روستایی این ناحیه تحت تأثیر عواملی نظیر؛ رودخانه زاینده رود و شبکه حمل و نقل جاده‌ای بوده است. همچنین ایجاد شهرهای جدید در این ناحیه به توسعه امکانات و خدمات در حوزه‌های شهری و روستایی ناحیه منجر شده است ضمن اینکه فرصت‌های شغلی جدیدی را با تبدیل مراکز روستایی به شهر در این ناحیه ایجاد کرده است. لذا تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر پیامدهای مثبت و منفی متعددی اعم از گسترش امکانات و خدمات و تبدیل کاربری اراضی کشاورزی به کاربری‌های گوناگون و تخریب عرصه‌های بکر طبیعی و اراضی حاصلخیز را منجر شده است.

محمدرضا رضوانی و همکاران (۱۳۸۸)، در مقاله‌ای با عنوان: ارتقای روستاها به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی با مطالعه موردی شهرهای فیروزآباد و صاحب در استان‌های لرستان و کردستان از طریق شاخص‌های ذهنی به این نتیجه رسیدند که در مجموع، ارتقای روستا به شهر باعث بهبود چشمگیر کیفیت زندگی در شهر فیروزآباد و بهبود نسبی کیفیت زندگی در شهر صاحب شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که هر تلاشی برای بهبود کیفیت زندگی در ناحیه مورد مطالعه باید ابتدا متمرکز بر قلمروهایی همچون مسکن، اطلاعات و ارتباطات و درآمد باشد (که بالاترین تأثیر را بر کیفیت زندگی دارند).

محمود سیف‌الهی و همکاران (۱۳۸۷)، در پژوهشی با عنوان اثرات تبدیل روستا به شهر بر بخش کشاورزی مناطق روستایی؛ شهر اژیه در پایاب زاینده رود مورد مطالعه قرار داده‌اند نتایج تحقیق نشان می‌دهد که هر چند، تبدیل نقاط روستایی به شهر، برخی از فعالیت‌های کشاورزی از جمله دامداری در شهر طی ده سال گذشته محدود شده و تعداد دامهای بهره‌برداران به ویژه گوسفند و بز در شهر کاهش یافته است، اما در تغییر کاربری اراضی و کاهش اراضی کشاورزی چندان مؤثر نبوده و تنها با افزایش انگیزه ماندن در محل و جذب جمعیت جوان به بخش کشاورزی، از میانگین سن نیروی انسانی شاغل در بخش کشاورزی شهر اژیه و روستاهای مجاور آن تا حدودی کاسته است. جذب جمعیت باسواد به بخش کشاورزی و افزایش میانگین سواد نیروی انسانی شاغل در بخش کشاورزی را نیز می‌توان از دیگر پیامدهای تبدیل روستای اژیه به شهر برشمرد.

محمدحسن ضیاء توانا (۱۳۸۶)، و شهرام امیرانتخابی روند تبدیل روستا به شهر و پیامدهای آن در شهرستان تالش مطالعه نموده‌اند با تاکید بر کارکر بازارهای روستایی نویسندگان معتقدند: تبدیل بازارهای روستایی تالش به شهر، ادامه روند تکاملی شبکه سکونتگاهی این شهرستان به شمار می‌رود و تا اندازه‌های خلاء مراکز خدمات شهری را در حوزه‌های روستایی پر می‌کند. از سوی دیگر، در ایجاد اشتغال غیرکشاورزی و تقویت خدمات تجاری، اداری، آموزشی و بهداشتی روستاهای حوزه نفوذ شهرهای جدید مؤثر بوده است. اما دو پیامد فضایی و کالبدی مهم را نیز به دنبال دارد:

۱- با گرایش روزافزون جمعیت و فعالیت‌های بخش سوم در حاشیه جاده سراسری ناحیه کریدور شهری بی‌قوارهای در حال شکل‌گیری است.

۲- در بافت نامتراکم و متخلخل شهرهای جدید، اراضی زراعی، باغی و جنگلی قابل توجهی قرار دارد که به سرعت به فضاهای مسکونی، تجاری، اداری و تأسیسات شهری تبدیل می‌شوند. بنابراین، در صورتی می‌توان محدوده‌ی وسیعی از فضاهای روستایی (مشمول یک بازار روستایی و چند روستای مجاور آن) را به شهر جدیدی تبدیل نمود که مصالحه‌ای بین کارکردهای شهری و روستایی ایجاد شود.

مبانی نظری

در دو دهه گذشته همه آثار بزرگ جغرافیایی که در سطح جهان پذیرش عام یافته است بر بنیان فلسفه سیاسی، اقتصاد سیاسی و نظریه‌های اجتماعی استوار بوده است بدینسان که هدف و رسالت اندیشه‌های جغرافیایی بیشتر از اندیشه‌های فلسفی تأثیر پذیرفته است (Shokuei, 2008: 9). نگارنده نیز بر این موضوع پایبند می‌باشد و معتقد است حضور اندیشه‌ها و مکاتب اجتماعی به منظور هدایت و جهت دادن به پژوهشهای جغرافیایی در راستای تحلیل‌ها و تبیین‌های منطقی بسیار ضروری است بر این اساس ضمن بررسی مکاتب حاکم جغرافیایی نسبت به بررسی نظریات و راهبردهای موجود نیز اقدام نموده است. که با توجه به موضوع پژوهش، مکاتب و نظریه‌ها به شرح زیر می‌باشد. لازم به توضیح است که همه مکاتب‌ها و اندیشه‌های جغرافیایی یکدیگر را به کل نفی نمی‌کنند بلکه مکمل یکدیگرند.

- مکتب جغرافیای ساختاری

کارکردگرایی ساختاری که به صورت خاستگاه نوگرایی نظریه‌هایی درآمده که می‌تواند درباره تغییر اجتماعی در کشورهای در حال توسعه مؤثر باشد این نظریه دارای چهار فرض است:

جامعه یک نظام (سیستم) می‌باشد این نظام به صورت یک کل از بخشها و اجزا وابسته به هم تشکیل شده است. این کل نظام یافته برتر از بخش‌ها و اجزاء آن عمل می‌کند هر یک از بخش‌ها و اجزا این ساختار در جهت و ثبات و تعادل ساختار نقشی را بر عهده می‌گیرند وابستگی بخش‌ها و اجزا یک ساختار به هم یک وابستگی کارکردی است (Shokuei, 2008: 153).

- مکتب جغرافیای رفتار فضایی

جغرافیای رفتاری در زمینه شیوه‌هایی که در آن مردم ادراک می‌کنند، سپس واکنش مطلوب نشان می‌دهند و در

نهایت در محیطشان تأثیر می‌گذارند به بررسی می‌پردازند (Shokuei,2008: 111). ویلیام کرک یکی از بنیانگذاران مکتب جغرافیای رفتار فضایی روی دو محیط مشخص تأکید می‌کند. الف) محیط پدیداری یا عینی: یک محیط فیزیکی است که در آن رفتار انسان ظاهر می‌شود.

ب) محیط رفتاری: از محیط ذهنی یا محیط روانشناختی تأثیر می‌پذیرد و در آن تصمیم‌گیری صورت می‌گیرد این تصمیم‌گیری به صورت یک محیط آشکار در محیط پدیداری در می‌آید. (Shokuei,2008: 122). البته عواملی چون پایگاه‌های اجتماعی - اقتصادی، میزان تحصیلات و تخصص‌یابی، سن، جنس، شغل، محیط فیزیکی، اجتماعی، ادیان، مذاهب، پایگاه‌های فرهنگی و... روی تصویر ذهنی افراد و جغرافیای رفتاری آن‌ها تأثیر می‌گذارد. بنابراین در جغرافیای رفتار فضایی کیفیت شناخت افراد بسیار پراهمیت است (Pourahmad,2014:167).

- نظریه عملکرد شهری و توسعه روستایی

این نظریه که به یوفرد معروف است؛ به دنبال راه‌های افزایش میزان دسترسی مردم فقیر روستایی به شهر است. این راهبرد روابط میان عدالت اجتماعی، رشد اقتصادی، توزیع فضایی، خدمات، تسهیلات، زیرساخت‌ها و فعالیت‌های مولد را در مناطق فقیر مورد آزمون قرار می‌دهد. این نظریه توزیع فضایی عملکردهای اجتماعی و اقتصادی مهم را که بایستی در هر منطقه اجرایی شود را برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان مطرح می‌نماید (Ziary,2011:122).

- راهبرد توسعه روستا - شهری

فریدمن راهبرد توسعه شتابان روستایی را گزینه مناسب توسعه، یا راهبرد دوم در مقابل راهبرد توسعه اقتصادی، به عنوان راهبرد دوم در مقابل راهبرد توسعه اقتصادی، به عنوان راهبرد اول، که در کشورهای در حال توسعه افزایش فقر و دوگانگی را به همراه داشته، مطرح می‌سازد. به اعتقاد وی همان گونه که ایجاد مراکز رشد، لازمه راهبرد اول است، راهبرد توسعه شتابان روستایی به چهارچوب آمیشی و فضایی مناسبی احتیاج دارد. روستاشهر روش عملیاتی کردن راهبرد توسعه شتابان روستایی و پایه فضایی برای اجرای این راهبرد به شمار می‌رود. اولین گامها برای اجرای این راهبرد شامل مراحل: تغییر چهره نواحی روستایی از طریق انطباق عناصر شهری، گسترش شبکه کنش‌های متقابل اجتماعی در نواحی روستایی، کاهش نابسامانی اجتماعی در مسیر توسعه، تثبیت درآمد روستایی و شهری و کاهش اختلاف درآمدی، اتصال نواحی روستا شهری به شبکه‌های ارتباطی منطقه‌ای، طراحی نظام تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی متناسب با ویژگی‌های محیطی و فراهم ساختن منابع مالی برای توسعه روستا شهری (Jom'ehpour,2008:106).

تحلیل اثرات تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر نگارنده‌گان مکتب جغرافیای ساختاری را حاکم‌تر دانسته و معتقدند ساختارهای اقتصادی - اجتماعی حاکم بر کشورهای در حال توسعه به طور اعم و محدوده مورد مطالعه به طور اخص عاملی مؤثر بر تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر بوده لذا این مکتب می‌تواند بخشی از تحولات را تحلیل نماید.

- تمایز شهر از روستا

منظور از شهر منطقه جغرافیایی است که دارای جمعیت مشخصی بوده و تراکم جمعیت در آن وجود داشته و افراد

در آن به امور غیر کشاورزی اشتغال داشته باشند (Shikhy,2005:20). نخستین شرط برای شهرنشینی اولیه جمعیت زیاد و تراکم تاحد معینی بوده است (Majidzadeh,1989:39) طبق ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری ایران، شهر، محلی (مکانی) است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی مشخص واقع شده و از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل دارای سیمایی با ویژگی‌های خاص خود است، به طوری که اکثریت ساکنان دائمی آن در مشاغل کسب، تجارت، صنعت، خدمات و فعالیت‌های اداری اشتغال داشته و در زمینه خدمات شهری از خودکفایی نسبی برخوردارند. شهر کانون مبادلات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حوزه نفوذ پیرامون خود بوده و حداقل دارای ده هزار نفر جمعیت است (Department of Justice,1983).

روستا را از نظر مفهوم و تعریف پیوسته در مقایسه با شهر مورد بررسی قرار می‌دهند. البته همیشه نمی‌توان به سادگی مرز مشخصی میان روستا و شهر قائل شد لذا برای تفکیک روستا از شهر شاخصهایی در نظر گرفته می‌شود (Saeidi,2009:18). که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌گردد:

اکولوژیک: در حوزه‌های روستایی، کاربری زمین بیشتر بخش کشاورزی را در بر می‌گیرد. وسعت سکونتگاه‌ها محدود و تراکم بسیار کم است.

جمعیت: بر اساس این ملاک تنها به مقوله تعداد کمی افراد ساکن در یک واحد سکونتگاهی یکجا نشین اهمیت داده می‌شود که در کشورهای مختلف بسیار متفاوت است ۳۰۰ نفر در ایسلند ۱۰۰۰۰ نفر در انگلستان و یا ۳۰۰۰۰ نفر در ژاپن.

کارکرد: در غالب سکونتگاه‌های روستایی، بیشترین نسبت از جمعیت فعال در بخش کشاورزی و زیربخشهای آن فعالیت دارند. (Saeidi,2009:19).

اجتماعی - فرهنگی: در جامعه روستایی برخوردها چهره به چهره است و همه خانواده‌ها دارای ارزش‌های مشترک فرهنگی پایداری هستند (Shokuei,2000: 68). علاوه براین می‌توان سواد، پابندی به سنت و مذهب، نظارت‌های اجتماعی، کم بودن اختلافات طبقاتی و ... نیز اشاره نمود.

اما در کشور ما تعریف شهر و معیار تبدیل روستا به شهر دارای تغییرات و دگرگونی‌هایی بوده که در جدول زیر بدان اشاره می‌گردد:

جدول شماره ۱: معیارهای تبدیل نقاط روستایی به شهر

دوره	معیار تبدیل روستا به شهر	توضیحات
تا سال ۱۳۳۵	فاقد ملاک	مجموعه‌های از ملاکهای کمی، کیفی، تاریخی و سیاسی - اداری
۱۳۳۵-۱۳۵۵	داشتن پنج هزار نفر جمعیت	-
۱۳۵۵-۱۳۶۲	داشتن پنج هزار نفر جمعیت و همه مراکز شهرستانی	کلیه مراکز شهرستانها (بدون در نظر گرفتن جمعی تشان)، شهر محسوب می‌شدند
۱۳۶۲-۱۳۷۱	داشتن ده هزار نفر جمعیت و یا داشتن شهرداری	مرکز آمار ایران علاوه بر تغییر معیار کمی شهرشدن، نقاط جمعیتی‌ای را که وزارت کشور به دلایل امنیتی، سیاسی - اداری و استراتژیکی، در آنها شهرداری تأسیس کرده نیز شهر محسوب کرده است.
۱۳۷۱-۱۳۸۹	داشتن چهار تا شش هزار نفر جمعیت و کلیه مراکز بخش	روستاهای مرکز بخش با هر میزان جمعیت و روستاهای واجد شرایط چنانچه در تراکم کم دارای ۴۰۰۰ و در تراکم متوسط دارای ۶۰۰۰ نفر جمعیت باشند می‌توانند به عنوان شهر شناخته شوند
۱۳۸۹ تا کنون	داشتن سه هزار و پانصد نفر جمعیت و کلیه مراکز بخش و روستاهای واجد شرایط	روستاهای مرکز بخش با هر جمعیتی، و روستاهای واجد شرایط چنانچه دارای ۳۵۰۰ نفر جمعیت باشند شهر شناخته می‌شوند.

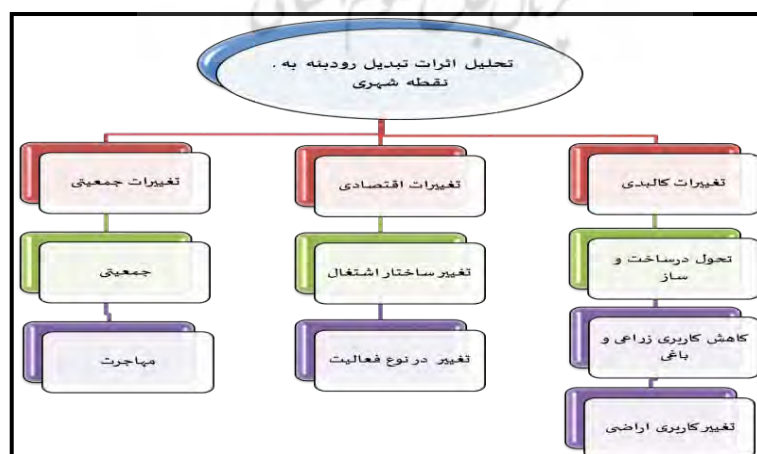
Source: Justice Ministry, 1993, Domestic ministry, 2006.

- نظام شهری

نظام شهری عبارت است از مجموعه‌ای از شهرها و شهرک‌های به هم پیوسته که در درون یک قلمرو خاص، اسقرار یافته‌اند (Gregory et al; 2009:791) در تعریفی کامل‌تر می‌توان گفت نظام شهری عبارت است از مجموعه‌ای از شهرهای وابسته به هم که ساختار نظام سکونتگاه‌های شهری را در یک ناحیه، منطقه، کشور و جهان پدید می‌آورند. نظام شهری تنها محدود به مجموعه کالبدی از سکونتگاه‌های شهری نیست. بلکه، جریان‌ها و ارتباطات میان این سکونتگاه‌ها را نیز در بر می‌گیرد. این جریان‌ها عبارتند از: جمعیت، سرمایه، عوامل تولید، ایده‌ها، اطلاعات و نوآوری (Azimi, 2002:53). اما شاید بتوان نظام شهری را در قالب تفکر سیستمی، مشتمل بر مجموعه‌ای از نظام‌های شهری یا به طور اخص تر فضاهای شهری دانست که در یک ارتباط متقابل و تعامل دو جانبه، با یکدیگر عمل کرده و در یک شبکه ساختاری و عملکردی، باعث پویایی و تداوم زنجیره توسعه ملی، منطقه‌ای و محلی می‌گردند (Rafieian, 1994:72). لذا نظام شهری را می‌توان مجموعه‌ای از شهرها دانست که با هم در یک کنش و واکنش متقابل بوده و در یک ترکیب ویژه با سلسله مراتبی از نقش‌ها و عملکردها، نقشی کلیدی در توسعه ملی و منطقه‌ای برعهده دارند (Zebardast, 2014:11)

روش‌شناسی

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش‌شناسی توصیفی-تحلیلی است. برای جمع‌آوری اطلاعات از روش میدانی و نیز اطلاعات سازمانهای ذی ربط استفاده شده است. در تجزیه و تحلیل علاوه بر کمک گرفتن از نرم‌افزارهای آماری و نقشه‌کشی، شاخص‌هایی تعیین گردید که طبق آنها نتایج مورد بررسی قرار گرفته شد. جامعه آماری در این پژوهش شهر رودبند است که به عنوان جامعه نمونه انتخاب. زمان مطالعات میدانی، تابستان ۱۳۹۴ بوده است. مهم‌ترین مؤلفه‌های بکار گرفته شده در این مقاله عبارتند از: تغییرات جمعیتی؛ تعداد و درصد شاغلان در بخشهای مختلف اقتصادی؛ تغییرات فعالیت‌های اقتصادی در واحدهای تجاری؛ و همچنین مساحت، نوع و تغییرات کاربریهای مختلف سطح شهر در یک مقطع زمانی ده ساله یعنی قبل و بعد از تبدیل شدن به شهر این فرایند در قالب الگوی زیر می‌باشد.

شکل شماره ۱. مدل مفهومی تحقیق

Source: authors

یافته‌های تحقیق

- جمعیت شهر رودبند و تغییرات آن

شهر رودبند در سال ۱۳۹۰، دارای ۳۶۴۶ نفر جمعیت بوده است. بیشترین تعداد جمعیت متعلق به محله رودبند بالا برابر با ۱۶۰۷ نفر معادل ۴۴/۱ درصد کل جمعیت شهر رودبند است. کمترین تعداد جمعیت نیز متعلق به محله دموچال، ۲۵۸ نفر معادل ۷/۱ درصد کل جمعیت شهر می‌باشد.

همچنانکه در جدول شماره ۲ مشاهده می‌گردد پس از تبدیل شدن رودبند به شهر تغییرات جمعیتی محسوسی در آن مشاهده می‌گردد که بیانگر رشد سریع جمعیت است در حالی که متوسط نرخ رشد جمعیت روستایی استان گیلان و شهرستان لاهیجان در دوره ۸۵-۷۵ بترتیب برابر ۰/۵۷- و ۱/۲۲- درصد و نرخ رشد جمعیت شهری برابر ۱/۹۵ و ۳/۳۶ درصد بوده نرخ رشد جمعیت شهر رودبند ۶/۸ درصد بوده بیانگر جمعیت پذیری شدی در مقطع زمانی مربوط به فرایند تبدیل شدن به سکونتگاه شهری که بخش عمده‌ای از مهاجران روستاهای پیرامونی را بخود جذب نموده و توانسته به عنوان یک مرکز جذب جمعیت خود را در عرصه شهرستان معرفی نماید.

جدول شماره ۲: تعداد جمعیت، خانوار، بعدخانوار و متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت شهر رودبند در دوره ۹۰-۱۳۴۵

شاخص سال	جمعیت	خانوار	بعد خانوار	درصد نرخ رشد جمعیت
۱۳۴۵	۱۰۸۰	۱۷۱	۶/۳	۵
۱۳۵۵	۱۷۶۸	۳۲۲	۵/۵	۲/۴
۱۳۶۵	۲۲۳۸	۴۵۸	۴/۹	-۱/۸
۱۳۷۵	۱۸۶۰	۴۶۴	۴	۶/۸
۱۳۸۵	۳۵۹۴	۱۰۷۹	۳/۳	۰/۳۸
۱۳۹۰	۳۶۶۴	۱۲۰۸	۳	

Source: Iran's Statistical Center. General Census of Population and Housing in 1966, 1976, 1986, 1996, 2006 and 2011.

فعالیت‌های اقتصادی شهر رودبند و تغییرات آن

اگر معتقد باشیم که سکونتگاه روستایی مکانی مبتنی بر بخش اول اقتصاد است (Shokuei, 2000: 206) و بیشترین فعالیت‌های اقتصادی شهرها بر بخش‌های خدماتی و صنایع متمرکز است لذا باید در فرایند تبدیل روستا به شهر این تغییرات مشهود باشد براین مبنا تغییرات بخشهای مختلف اقتصادی رودبند در مقاطع زمانی ۹۰-۱۳۷۵ یعنی پس از تبدیل شدن به یک سکونتگاه شهری بررسی نموده که نتایج آن بیانگر کاهش بیش از ۲۳ درصدی فعالان بخش کشاورزی و افزایش همین میزان در بخشهای صنایع و خدمات می‌باشد.

جدول شماره ۳: تعداد، درصد و تغییرات بخشهای مختلف اقتصادی شهر رودبند در دوره ۹۰-۱۳۷۵

فعالیت	۱۳۷۵		۱۳۸۵		۱۳۹۰		تغییرات
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
بخش کشاورزی	۴۸۱	۶۳/۱	۷۷۴	۵۳/۲	۴۶۶	۳۹/۶	۱۵
بخش صنایع و معادن	۷۷	۱۰/۱	۲۰۰	۱۳/۷	۲۵۸	۲۱/۹	۱۸۱
بخش خدمات	۲۰۴	۲۶/۸	۴۸۲	۳۳/۱	۴۵۴	۳۸/۵	۲۵۰
مجموع	۷۶۲	۱۰۰	۱۴۵۶	۱۰۰	۱۱۷۸	۱۰۰	۴۱۶

Source: Iran's Statistical Center. General Census of Population and Housing in 1996, 2006, and 2011.

در ادامه بررسی بخشهای اقتصادی رودبانه در قبل و بعد از تبدیل شدن به سکونتگاه شهری نوع و تغییرات فعالیتهای اقتصادی در واحدهای تجاری شهر رودبانه براساس آمارهای مربوط به سرشماری عمومی کارگاه‌های کشور در سال ۱۳۸۱ یعنی دو سال پس از تبدیل شدن به شهر، سال ۱۳۸۲ زمانی که طرح هادی شهری تهیه گردید و بر مبنای سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ آورده شده که بیانگر افزایش بخشهای خدماتی در طول مقطع زمانی می‌باشد. تا جایی که برخی از مشاغل خدماتی که کاملاً مخصوص سکونتگاه‌های شهری هستند همانند: اغذیه فروشی، مشاورین املاک و خودرو، موبایل فروشی، دفاتر فنی مهندسی، ابزارآلات و... در شهر رودبانه شروع به فعالیت نموده و سهم قابل توجهی از فعالیتهای اقتصادی شهر را بلحاظ تعدادی بخود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۴: توزیع تعداد، نوع و تغییرات فعالیتهای اقتصادی در واحدهای تجاری شهر رودبانه

فعالیت	*۱۳۸۱		**۱۳۸۲		***۱۳۹۰		تغییرات ده ساله	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
خدمات وابسته به بخش کشاورزی (برنجکوبی، علافی، خوراک دام و طیور)	۱۳	۱۱/۵	۲۰	۸/۷	۳۱	۱۳/۲۵	۱۸	۱/۷۴
تأمین مایحتاج غذایی (قهوه خانه، میوه فروشی، خوار و بار فروشی، قصابی، نانواپی، غذاخوری و...)	۵۱	۴۵/۱۳	۱۰۵	۴۵/۶۵	۹۲	۳۹/۳۲	۴۱	-۵/۸۲
آرایش بهداشتی (حمام، آرایشگاه، تزییناتی، داروخانه)	۵	۴/۴۲	۱۰	۴/۳۵	۱۲	۵/۱۳	۷	۰/۷
خدمات کامپیوتری، عکاسی، موبایل فروشی	۰	۰	۶	۲/۶۱	۱۲	۵/۱۳	۱۲	۵/۱۳
فروش لوازم خانگی	۰	۰	۷	۳/۰۴	۹	۳/۸۵	۹	۳/۸۵
خدمات اداری، فنی مهندسی	۰	۰	۱	۰/۴۳	۷	۲/۹۹	۷	۲/۹۹
بنگاه‌داری	۰	۰	۰	۰	۳	۱/۲۸	۳	۱/۲۸
خشک شویی، خیاطی و پارچه و پرده فروشی	۰	۰	۶	۲/۶۱	۶	۲/۵۶	۶	۲/۵۶
خدمات حمل و نقل و انبارداری، سوخت رسانی	۰	۰	۴	۱/۷۴	۷	۲/۹۹	۷	۲/۹۹
ابزارآلات، لوازم یدکی، مصالح ساختمانی، شیشه بری	۰	۰	۱۷	۷/۳۹	۷	۲/۹۹	۷	۲/۹۹
کارگاه‌های تعمیرگاهی	۲۳	۲۰/۳۵	۳۴	۱۴/۷۸	۲۸	۱۱/۹۷	۵	-۸/۳۹
صنایع کارگاه‌های کوچک تولیدی (نجاری، چوب بری، دروپنجره‌سازی، جوشکاری، آهنگری، بلوک زنی)	۲۱	۱۸/۵۸	۲۰	۸/۷	۲۰	۸/۵۵	-۱	-۱۰/۰۴
مجموع	۱۱۳	۱۰۰	۲۳۰	۱۰۰	۲۳۴	۱۰۰	۱۲۱	

Source: Iran's Statistical Center. General Census of Country's Workshops, Guide Plan of Roudbaneh, Roudbaneh Municipality.

کاربری اراضی شهر رودبانه و تغییرات آن

همچنانکه در مبانی نظری عنوان شد یکی از معیارهای تمایز شهر از روستا کاربری اراضی می‌باشد بر این مبنا مساحت و نوع کاربری اراضی وضع موجود شهر رودبانه در سالهای ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۴ مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است که مبنای محاسبات سال ۱۳۸۲ نقشه وضع موجود تهیه شده برای طرح هادی شهر می‌باشد و برای سال ۱۳۹۴ نقشه وضع موجود تهیه شده برای طرح جامع و تفصیلی شهر است که در جدول شماره ۵ به تفکیک ذکر گردیده و همچنانکه مشهود است کاهش بیش از ۳۰ هکتاری و ۸ درصدی اراضی زراعی و باغی شهر است که جای خود را به کاربریهای شهری همچون مسکونی و شبکه معابر داده است یعنی در این برهه زمانی هرچه بیشتر رودبانه ساختار شهری بخود گرفته است.

جدول شماره ۵: مساحت، درصد و تغییرات کاربری اراضی شهر رودبند در دوره ۹۴-۱۳۸۲

کاربری	*۱۳۸۲		**۱۳۹۴		تغییرات	
	مساحت	درصد	مساحت	درصد	مساحت	درصد
مسکونی	۷۱۴۷۹۰	۲۰/۹	۷۶۸۳۴۵	۲۲/۹	۵۳۵۵۵	۲/۰۳
تجاری - خدماتی	۱۵۵۳۸	۰/۵	۴۰۵۰۳	۱/۲	۲۴۹۶۵	۰/۷۵
آموزشی	۱۶۹۵۰	۰/۵	۱۵۱۱۲	۰/۵	-۱۸۳۸	-۰/۰۴
درمانی	۴۸۳۰	۰/۱	۴۰۳۷	۰/۱	-۷۹۳	-۰/۰۲
فرهنگی	۵۴۰	۰/۰	۱۱۹	۰/۰	-۴۲۱	-۰/۰۱
مذهبی	۱۸۶۰۵	۰/۵	۲۴۳۳۵	۰/۷	۵۷۳۰	۰/۱۸
اداری - انتظامی	۶۹۹۶	۰/۲	۶۴۸۲	۰/۲	-۵۱۴	-۰/۰۱
ورزشی	۹۷۵۰	۰/۳	۱۶۴۹۸	۰/۵	۶۷۴۸	۰/۲۱
پارک و فضای سبز	۲۷۲۰	۰/۱	۶۳۱۳	۰/۲	۳۵۹۳	۰/۱۱
تاسیسات و تجهیزات	۱۶۸۸۰	۰/۵	۲۶۴۸۳	۰/۸	۹۶۰۳	۰/۳
صنعتی	۸۵۹۰	۰/۳	۲۱۷۵۹	۰/۶	۱۳۱۶۹	-۰/۰۴
حمل و نقل و انبار	۱۸۳۵	۰/۱	۹۶۷	۰/۰	-۸۶۸	-۰/۰۲
شبکه معابر	۱۸۳۵۵۰	۵/۴	۳۴۴۷۳۰	۱۰/۳	۱۶۱۱۸۰	۴/۹۲
باغی و زراعی	۲۳۴۹۲۰۰	۶۸/۷	۲۰۳۳۲۳۴	۶۰/۷	-۳۱۵۹۶۶	-۸/۰۲
بایر	۶۷۸۷۰	۲	۴۰۷۶۳	۱/۲	۲۷۱۰۷	-۰/۷۷
مجموع	۳۴۸۵۲۴۸	۱۰۰	۳۳۴۹۶۸۰	۱۰۰	-۶۸۹۶۴	

Source: Guide Plan of Roudbanch, 2003. Comprehensive and detailed plan of Roudbanch town, 2015.

شکل شماره ۴: شکل‌گیری بافت اداری و معابر عمومی شهر رودبند

Source: Authors

شکل شماره ۳: شکل‌گیری بافت تجاری و معابر عمومی شهر رودبند

Source: Authors

بحث و نتیجه‌گیری

پیدایش شهر بعنوان دومین انقلاب عظیم در فرهنگ انسان بصورت یک پدیده اجتماعی برجسته که موجب دگرگونی در روابط متقابل انسانها با طبیعت و یکدیگر است تحقق پیدا می‌کند. (Ziary, 2009: 28) و شهرها عامل اصلی ایجاد کننده ناپایداری در جهان به شمار می‌روند (Jom'ehpour, 2013: 319) که این ناپایداری از محیط اولیه شروع شده و بتدریج در فرایند انتشار محیط پیرامونی را نیز متأثر می‌نماید به گونه‌ای که تغییرات عمده‌ای در شاخص‌های جمعیتی، اقتصادی و کالبدی را موجب می‌شود. در پژوهش حاضر سعی بر آن بوده که از شاخصهای علمی و اثبات شده جهت ارزیابی تغییرات صورت گرفته در شهر رودبند استفاده گردد که نتیجه علمی-پژوهشی بوده و اما آنچه این پژوهش را سایر پژوهشها که در پیشینه نیز بدانها اشاره گردید متفاوت نموده علاوه بر محل

استقرار سکونتگاه روستایی تبدیل شده به شهر که در ناحیه جلگه‌ای خزر قرار دارد نوع گویه های انتخابی و بررسی تغییرات و تحولات آنها در یک فرایند زمانی میان مدت می‌باشد. همچنانکه در یافته‌های تحقیق نیز به تفصیل اشاره گردید جهت بررسی تحولات و تغییرات شهر رودبند در فرایند تبدیل شدن از یک سکونتگاه روستایی به شهر آنهم صرفاً براساس یک تصمیم کاملاً اداری و سیاسی و بدون طی فرایندهای زمانی و تاریخی گویه هایی همچون جمعیت، سهم فعالین بخشهای مختلف اقتصادی، نوع و تغییرات واحدهای تجاری و همچنین نوع و تغییرات کاربری اراضی بررسی و تحلیل گردید؛ که نتایج قابل ملاحظه آنرا می‌توان در بخشهای جمعیتی، اقتصادی و کالبدی دسته بندی نمود:

بخش جمعیتی: نرخ رشد نامتعارف حدود ۷ درصد، که بسیار بالاتر از نرخ رشد جمعیت روستایی و شهری استان گیلان و شهرستان لاهیجان و حتی کشور می‌باشد که دال بر جمعیت پذیری سریع پس از تبدیل شدن به سکونتگاه شهری است. آمار سرشماری رسمی کشور و دیدگاه عمده جمعیت شناسان در این خصوص واضح است که نرخ رشد جمعیت روستایی منفی و یا نزدیک به صفر است که عمده دلیل آن مهاجرت می‌باشد اما تبدیل شدن سکونتگاه روستایی رودبند به شهر باعث گردیده بعنوان یک مقصد برای مهاجران روستایی عمل نماید و بخش از جمعیت روستایی را بسمت خویش جذب نماید.

بخش اقتصادی: همچنانکه میدانیم بیشترین سهم در اقتصاد روستایی مربوط به بخش اول یعنی کشاورزی می‌باشد که در رودبند سهم این بخش از فعالیتها پس از تبدیل شدن به نقطه شهری کاهش محسوسی داشته همچنانکه در در جداول شماره ۳ و ۴ مشخص است سهم بخش کشاورزی بیش از ۲۳ درصد کاهش نشان می‌دهد که به تبع زیربخشهای وابسته به آن در بخشهای صنعتی و خدماتی نیز قابل توجه است اما بخشهای صنایع و بویژه خدمات دارای رشد مثبتی هستند که بیانگر سرعت در تغییر مؤلفه‌های اقتصاد روستایی و تمایل به اقتصاد روبرشد شهری است. لذا می‌توان گفت تبدیل شدن روستای رودبند به شهر رودبند بر افزایش سرعت تغییرات در بخشهای اقتصادی مؤثر بوده و ساختار اقتصادی آن از یک اقتصاد روستایی به اقتصادی شهری با برتری بخش خدمات تبدیل شده است.

بخش کالبدی: در جدول شماره ۵ تغییرات کاربری اراضی رودبند در فاصله زمانی قبل و بعد از تبدیل شدن به نقطه شهری آورده شده و همچنانکه مشهود است این امر باعث شده بافت و شکل شهری در برهه زمانی دهساله بخش عمده‌ای (بیش از ۸ درصد) از اراضی زراعی و باغی را تغییر کاربری داده و سهم کاربری‌های مسکونی و شبکه معابر بشدت افزایش پیدا نمود و روستای رودبند کاملاً شکل و سیمای سکونتگاه شهری بخود گرفته. شکل‌های شماره ۳ و چهار نشان می‌دهند که این تغییرات تنها در کاربری اراضی نبوده بلکه شکل و سیمایی رودبند نیز به سیمای شهری با سازه‌های بتنی، و ساخت در طبقات تغییر حالت داده است.

براین اساس نتیجه نهایی این پژوهش را می‌توان اینگونه بیان نمود: اگرچه تبدیل سکونتگاه روستایی رودبند به سکونتگاه شهر براساس یک تصمیم سیاسی بوده نه یک فرایند کامل اما همین امر موجب سرعت گرفتن فرایند رشد ارگانیک و سرعت گرفتن فرایند تغییرات در شاخصها و مؤلفه‌های مربوطه از یک سکونتگاهی روستایی به شهر در

رودبند شده است چه بسا اگر بر مبنای یک تصمیم سیاسی به شهر تبدیل نمی شد تا یک دهه آینده نیز ساختارهای جمعیتی، اقتصادی و کالبدی فضایی شهری در آنجا شکل نمی گرفت.

هرچند این امر برای تمامی نقاط روستایی تبدیل شده به شهر در آن مقطع زمانی قابل تعمیم نمی باشد اما پیشنهاد می گردد ضمن تاکید بر پارترهای جمعیتی، مواردی همچون فاصله های مکانی تا مراکز جمعیتی، اقتصادی برتر و پایین تر مورد توجه ویژه قرار گیرد و این امر در قالب ساماندهی سکونتگاه های مکانی - فضایی انجام پذیرد تا ضمن شفاف سازی قوانین مربوط به تقسیمات سیاسی - اداری کشور و جلوگیری از اعمال نظرهای سلیقه ای و سیاسی کاری ضریب موفقیت برنامه ریزی های مرتبط با ساماندهی فضایی، مکانی و کالبدی بیشتر باشد.

References

- Atiehsazan Mohit Consulting Engineers, (2002). *City guide plan of Rudbaneh town*. Rasht: Guilan Governing.
- Arianour-e-Poya Consulting Engineers, (2015). *Detailed and comprehensive plan of Rudbaneh town, Roads and Urbanization*, Rasht
- Azimi, N. (2002). *Urbanization process and principles of urban system*, Mashhad: Nika Press.
- Department of Justice. (1983). *Definitions law and country divisions conditions*, (1stunit), Definitions, Official newspaper No: 11200- 1983.8.9. Tehran.
- Gregory, D., Johnston, R., Pratt, G., Watts, M. J., & Whatmore, S. (2009). *The dictionary of Human Geography*, (5thed.), Blackwell Publishing.
- Jom'ehpour, M. (2008). *Introduction to rural development planning: Perspectives and methods*. (1sted.). Tehran: Samt Press.
- Interior Ministry. (2006). Tehran: Administrative Political Division of the Country.
- Iran's Statistical Center. *General Census of Population and Housing among 1966, 1976, 1986, 1996, & 2001 in Lahijan city*, Tehran.
- Iran's Statistical Center, (2002). *A General Census of the Country Workshop*, Lahijan city, Tehran.
- Majidzadeh, Y. (1989). *The beginning of urbanization in Iran*. Tehran: University Publication Center.
- Mouris, J. (2002). *History of the city's form till industrial revolution*, Translated by Rezazadeh, R. Tehran: Elm-o San'at Press.
- Nezamzadeh, E. M. (2011). *The study the trend of village transformation to city and its consequences in the plains area of Isfahan*, Unpublished M.A. thesis. Tabriz: Tabriz University.
- Pourahmad, A. (2014). *Philosophy of Geography*, (1sted.). Tehran: Tehran University Press.
- Rafieian, M. (1994). *Spatial organizing with emphasizing on case studies of urban systems*: unpublished doctoral dissertation. Isfahan Province: Tarbiat Modarres University.
- Rezvany, M. R., Mansurian, H., & Ahmadi, F. (2009). *Promotion of the villages to the cities and its role in improving the quality of life for local residents (Saheb and Firouzabad)*, *Rural studies*, 1, (pp. 33-66). Tehran.
- Saeidi, A., & Hoseiny. H. S. (2009). *Location foundation and the establishment of new villages*, (2nded.). Tehran: Shahidy Press.
- Seifollahy, M., Shahaby, S., & Salehy, A. (1999). *Effects of village transformation to city on the agricultural sector in rural areas (Ezhieh city)*, Tehran: *Journal of Village and Development*, 11(3), 77-96.
- Shokuei, H. (2008). *Environmental philosophy and geographical schools*, (2nded.). Tehran: Gitashenasy Press.
- Shokuei, H. (2000). *New approaches in urban geography*. Tehran: Samt Press.
- Shikhy, M.T. (2005). *Urban sociology*, Tehran: Sherkat-e-sahamy Press.
- Zanganeh, S. S. (2013). *The conversion of rural to urban areas on a national scale and the emergence of phenomenon on (crude cities)*. *Rural studies*, 4(3), 535-557. Tehran.
- Zanganeh, Y., Samieipour, D., & Hamidian, A. (2013). *Transformation of village to city and its role in regional development and urban system developments (Khorasan Razavy)*, *geographical studies of arid zones*, 4(13), 17-36. Sabzevar.

- Zebardast, E. (2014). *The size of the city*. Tehran: Center of the study of urbanization and architecture.
- Zia., T. M. H., & Amir, E. S. (2007). The process of village transformation to city and its consequences on Talesh city, *Geography and Development*, 11, (pp. 107-128). Zahedan.
- Ziary, K. (2011). *Schools, theories and models of regional planning*, (2nd ed.). Tehran: Tehran University Press.

